

انکار نشدنی‌های برجام

خروج آمریکای ترامپ از برجام و از سرگیری تحریم‌ها، روی بخش مهمی از دستاوردهای توافق هسته‌ای سایه انداخت؛ دستاوردهایی که به جز مزایای اقتصادی سال‌های پیشین، لغو قطعنامه‌های ششگانه شورای امنیت، خروج از ذیل فصل هفتم منشور ملل متحد، مشروعیت بخشی به فعالیت‌های هسته‌ای و ... را شامل می‌شود.

به گزارش سایت خبری پرسون، در آستانه انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰ ایران، بسیاری از منتقدان دولت در صددند که بی‌اعتنا به تحریم و فشارهای خارجی، مشکلات اقتصادی کشور را ناشی از ناکارآمدی دستگاه‌های اجرایی جلوه دهند. آن‌ها همچنین تکاپوی دیپلماتیک دولت یازدهم و دوازدهم و همچنین دستاوردهای هسته‌ای را نادیده می‌گیرند.

در همین ارتباط، حجت‌الاسلام والمسلمین حسن روحانی روز چهارشنبه ۲۹ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۰ در جلسه هیات دولت بیان داشت: نمی‌شود عده‌ای بگویند ما به فکر مردم هستیم، اما وقتی قرار است تحریم برداشته شود ناراحت باشند و روضه‌خوانی کنند. مرثیه‌خوانی برای زندگی مردم با روضه‌خوانی برای برداشته شدن تحریم قابل جمع نیست.

رئیس‌جمهوری ادامه داد: دوران قبل تمام شده، بعضی‌ها هم در آن زمان به مذاکره‌ای نرفتند مگر اینکه یک قطعنامه علیه ایران گرفتند و آمدند. اما من امروز به مردم قول می‌دهم پایان مذاکرات وین پیروزی ملت ایران است و ما همین امروز هم قدم‌های بزرگی در این زمینه برداشته‌ایم.

اشاره روحانی به قطعنامه‌های ششگانه شورای امنیت سازمان ملل است که از سوی رئیس‌جمهوری وقت، کاغذپاره نامیده شد ولی در عمل کشور را به باتلاقی از مشکلات اقتصادی و بین‌المللی فرو برد؛ قطعنامه شماره ۱۶۹۶ که در مرداد ۱۳۸۵ (جولای ۲۰۰۶) به تصویب رسید. قطعنامه ۱۷۳۷ مصوب دی ماه ۱۳۸۵ (دسامبر ۲۰۰۶)، قطعنامه ۱۷۴۷ در فروردین ۱۳۸۶ (مارس ۲۰۰۷)، قطعنامه ۱۸۰۳ در خرداد ۱۳۸۹ (ژوئن ۲۰۱۰)، قطعنامه ۱۸۳۵ در مهر ۱۳۸۷ (سپتامبر ۲۰۰۸) و قطعنامه ۱۹۲۹ که در خرداد ۱۳۸۹ (ژوئن ۲۰۱۰) تصویب شد.

همه قطعنامه‌های تنبیهی که علیه ایران در شورای امنیت به تصویب رسید، ذیل فصل ۷ و بند ۴۱ آن قرار داشتند؛ فصلی که تحت عنوان «اقدام در موارد تهدید علیه صلح» و نقض صلح و اعمال تجاوز» از آن نام می‌برند. دو بند مهم ۴۱ و ۴۲ این فصل عبارت بودند از:

بند ۴۱- شورای امنیت می‌تواند تصمیم بگیرد که برای اجرای تصمیمات آن شورا مبادرت به چه اقداماتی که متضمن به کارگیری نیروی مسلح نباشد لازم است و می‌تواند از اعضای ملل متحد بخواهد که به این قبیل اقدامات مبادرت ورزند. این اقدامات ممکن است شامل متوقف ساختن تمام یا قسمتی از روابط اقتصادی و ارتباطات راه‌آهن و دریایی و هوایی و پستی و تلگرافی و رادیویی و سایر وسائل ارتباطی و قطع روابط سیاسی باشد.

بند ۴۲- در صورتی که شورای امنیت تشخیص دهد که اقدامات پیش‌بینی شده در ماده ۴۱ کافی نخواهد بود یا ثابت شده باشد که کافی نیست می‌تواند به وسیله نیروهای هوایی و دریایی یا زمینی به اقدامی که برای حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین‌المللی ضروری است مبادرت کند. این اقدام ممکن است مشتمل بر تظاهرات و محاصره و سایر عملیات نیروهای هوایی و دریایی یا زمینی اعضای ملل متحد باشد.

از دو بند مذکور این گونه برداشت می‌شود، زمانی که اقدامات مندرج در ماده ۴۱ که بیشتر به تحریم و تنگنای اقتصادی معطوف است کارساز واقع نشد، ماده ۴۲ اعمال می‌شود که توسل به اقدام نظامی است. در تاریخ سیاسی شورای امنیت هر پرونده‌ای که ذیل فصل ۷ رفته یا با توسل به گزینه نظامی یا تغییر رژیم از ذیل این فصل خارج شده است. سازمان ملل متحد با توسل به همین فصل اقدام نظامی ۱۹۵۰ در کره، استفاده از نیروهای چند ملیتی در عراق و کویت در سال ۱۹۹۱، حمله علیه القاعده در افغانستان در سال ۲۰۰۱ و حمله نظامی به لیبی را در سال ۲۰۱۱ انجام داد.

ایران نخستین کشوری بود که نه با جنگ و فروپاشی بلکه با مذاکره از ذیل این فصل خارج شد و نکته حایز اهمیت اینکه دیپلماتهای ایران در نگارش و تدوین قطعنامه ۲۲۳۱ که بر قطعنامه‌های ششگانه پیشین خط بطلان می‌کشید، همکاری داشتند.

همچنین ایران با برجام به پرونده مطالعات ادعایی (PMD) پایان بخشید؛ موضوعی که پیشتر به محل نزاعه بین ایران و طرف غربی تبدیل شده بود. موضوع «پی‌ام‌دی» یا ابعاد نظامی احتمالی، مربوط به قبل از سال ۱۳۸۲ و مرتبط با ادعای کشورهای غربی مبنی بر انجام برنامه نظامی هسته‌ای ایران به قصد تولید و توسعه سلاح اتمی بود.

افزون بر دستاوردهای فنی، سیاسی و امنیتی، برجام دستاوردهای اقتصادی نیز برای کشور به همراه داشت. به عنوان نمونه پس از برجام توان فروش نفت از ۹۰۰ هزار بشکه به ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه افزایش یافت و اعتبار تمام طرح‌هایی که سال ۱۳۹۹ در روزهای پنج‌شنبه به افتتاح رسید، بیش از ۱۲۰۰ هزار میلیارد تومان است که در سایه برجام به دست آمده است. همچنین به گفته رئیس‌جمهوری، هزینه انتقال آب دریا به فلات مرکزی ایران که از صندوق توسعه ملی بوده، از محل فروش نفت که پس از برجام حاصل شد، به دست آمده است.

در نهایت خروج آمریکا از برجام و ازسرگیری تحریم ها از یک سو و کارشکنی های سیاسی مخالفان و رقبای دولت در دوران منتهی به انتخابات ۱۴۰۰ از سوی دیگر، باعث شده که مخالفان دولت با اهداف و اغراض سیاسی، چشمان خود را بر روی واقعیات موجود و دستاوردهای برجامی ببندند.

منبع: ایرنا